

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 5 April, 1766.

God morgon, kära Öfwerflöd, du herskarinnana öfwer våra hjertan! Jag har länge tänkt, at göra dig et högtideligt besök, och på dit altare, jämte andre, upstända, til din heder, mit rökwerk. Men efter du waret nog knap emot mig; har jag drögt, och just därföre lärer mit offer blifwa nog magert. Jag wil icke des mindre korteligen omtala dina förtjenster emot oss.

Det wore oförlåteligt, at föra klago-wisor öfwer den lilla delen af Jordklotet, som utgör vårt fädernesland. Jorden, ehuru hon en ansenlig tid af året hwilar under sin hwita winter-klädnad, löner doch, på så weckor, arbetarens möda. Haf och floder duka borden för många tusende inwånare. En ren luft befordrar deras helsa. Sjelfwa de hårda och ohuggeliga bergen, hwilka för Summa ögon tyckas wara lifsom naturens misfoster, gifwa utur sina inelsswor en skatt, som bår tydeligt witne om en mild och gynnande Förshyn.

Men, med alla dessa förmåner, woro ju wåre gamle försåder ändå uslingar. De klädde sig i
 D
 Fin-

Kinpelsar och walmar, äto den grofwaste spis,
 och slakte sin törst med en ringa och föraktelig
 dryck. Drotten plögde jorden, och, sedan han
 endast fått spänna bältet om sig, war han strax
 färdig til upbrott emot sine fiendar, och dem, som
 sökte at förstöra hans wålmåga. Deras hus
 woro små och obehwäma, och deras möbler lifna-
 de hela den öfriga tilstålingen. Deras lekar
 woro hårde, och swårdet blånkte stundom i de
 gladaste samqwäm. Ach huru mörkrådde skulle
 wi blifwa; om wi blott finge se en dylik sorn-
 människa, en gammal Swenskt uti hela sin
 prydnad. Aldrig skulle någon af oss uppenbarli-
 gen erkänna honom för stamsfar: nej, et så groft
 blod, åra ware dig, kåra öfwerflöd, rinner icke i
 våra spåda ådror. Kunde de gamle nu stiga up
 ur sina mörka grifter; skulle de tro antingen en
 ny skapelse, eller åtminstone sin ått wara utödd
 af et folkslag från södra delen af werlden, om
 hwilket de, i sin enfaldighet, icke en gång drömt.
 Lycka, at denna järntiden länge sedan är förbi!

Jag begriper intet, hwarmed det tåcka könet,
 i forne dagar, retade hjeltarne til kärlek, och än
 mindre, hwarmed de senare segrade öfwer hjeltin-
 norna. Ännu gjorde inga swarta konstfläckar
 någon behagelig skugga i den Skonas ansigte: än-
 nu hade ej sidentyg blifwet hannes drägt. Sina
 spetsar, mångfärgade band, kostbara smycken,
 långa släp, och en matt gång hade ännu ej blif-
 wet någon del af hannes prydnad. Dumme äl-
 skare, som lifafult suckade!

Unglingen

Ynglingen bröstade sig ej under en sidentygs vest: hans hår låg i den gamla naturliga ordningen, stygde bort en del af pannan, och wäste ej ännu af något konstigt twång. Linnet gick ej i wågor under hakan, och omkring händerna: nej, man behöfde synglas; om man skulle blifwa warse detsamma. Dråknelige små stjernor tintrade ej ännu på foten; en rem gjorde hela både nyttan och prydnaden. Rika och dyrbara stänker förde ej ordet för en tom hjerna. Arma själlor, som lifasult ägde hjertan af war! Kära öfwerflöd, hwar skal jag finna tjenliga ord, med hwilka jag kan tälka dit beröm: en yngling af låg eller måttelig ått går nu bättre klädd än Jarlar och Hersar, ja än Prinsar i fornåldren: stor sak, om både fädernet och mödernet, på en gång, hwilar på hans skuldror. Anser jag kläderna, så möter jag en minister i hwart gatehörne; stor sak, om hela ministeren står obetalt i boden. De flestes bord swigtar under en mängd af smakliga rätter; stor sak, om det almånna hos utlänningen får pligta för wållusten.

Watten, mjölk, mjö, must och öl smakade wäl i gamle dagar; nu förlifas ej wåre magar med så grofwa dryckar. Lyckeligt öde för oss, at Fransosen är wår wån, och hans drufwa så ömning. I forna dagar förstod man söga mer, än at, såsom sånaden, släcka sin törst; nu har man, genom nyttiga, och oråknelige upfinningar, lärt den konsten, at lägga själen i en ljustig dwala; på det man, någon gång, wid bekymmer och motgång

må slippa at tänka. Sorg är en fiende til redige tankar, och til det lugn, som själen så mycket älskar: wore det ej oförsvarligt, at ej dränka denne fienden, om och härtil fordrades den äldradyrbarasta wårsta?

Huru wäl kommer icke, du, fåra öfwerflöd, och til hjelp i denna och flera saker, och huru qwick wisar du dig icke, at rätta dig efter wår smak! Jag skulle talat långre til din heder; men et förargeligt bref, som jag just nu emottog, har gjort mig så wimmerkantig, at jag twårstannar. Dag-tadt mit misnöge, måste jag doch, af agtning för Fönet (min correspondent är et Fruntimmer) här införa hannes bref.

Min Herre,

Jag har med nöge låset N:o 11 af Spionen, och märkt, at man begynt leka den gamle underleken, och satt wäxel-coursen på understolen: efter alle andre undra; torde ock jag få samma frihet. Jag undrar, hwad, på några år, driswet coursen til en så ansenlig högd. Därågtig undran, lären I säga; man har ju redan uplöst denne knuten. Jag swarar, tillfället bedrar snart en dödelig: såg man för 40 til 50 år sedan, i wårt fåra fäderdernesland, så många sidentygs/westar, råckar, fångar, silkesstrumper, band och blonder, så många dyrbara juweler, guld-dosar, ur, nipper, så många prägtige wagnar, slådar och sadlar, som nu? Förtårdes sådan myckenhet af socker, caffe, win och brännewin m. m.? Ne man wid wax-
ljus

Ijus ej mindre än 8, 10 til 12 råtter mat tillika?
 Jesde almogen i gemen så wål; bleswo arbetare
 så wål betalte? Jag beswarar mina frågor, utan
 fruktan, med nej, och undrar tillika, om wåre
 grannar waret så ädelmodige, at skänka oss detta
 öfwerflödet. Min Herre uträknar i N:o 11 af
 Spionen, så nått, den artige umgångsmannens
 lesnad; jag tager mig här af anledning, at be Er
 uträkna, huruvida wårt järn kan swara emot in-
 förselen af de nyligen nämnda waror; utur äldre
 och nyare tull-journaler torde finnas hjälpreda til
 uträkningen. Jag undrar widare, om ej källan
 til et rikes wannagt drar sina ådroor från hwar
 och en medborgares obetänksama hushållning, som
 fordrar flera waror in i landet, än detta med egna
 kan betala. Det blifwer åtminstone en sanning,
 at den, som i sin hushållning, ej rådfrågar sin pung,
 får låna pengar, undertiden af egennyttigt folk,
 som wet at göra sig nytta af andras dårskap.
 Åswen undras, om icke ibland dem, som bannat
 coursen, finnas någre, som äga waror, hwilka,
 åtminstone til rudimaterien, äro utländska, och för
 hwilka de således lemnat några öre wid wexel-
 porten. Uter undrar jag, om alt det silfwer,
 som nu finnes i wårt fåra fädernesland, är utur
 våra egna grufwor uptaget, och om oråkneliga
 silfwer-fårel äro bewis på landets rikedom: til-
 lika undras, om det gamla widspeliga man må
 intet, icke heter nu, man kan intet leswa samre
 än andre: til åswenthrs torde mången qwinna
 satt sin man i flamma imellan wåxel-cours och
 fattigdom,

fattigdom, för detta bytet skull. Jag fruktar, at
 Skulden här, til en stor del, igenfinnes, hwarföre
 de hellsosamaste lagar och förordningar emot öf-
 werflöds warors införsel så ofta, til landets Skada,
 blifwet brutna. Jag rodnar wid at widgå, det
 mit kön skal hålla så starkt i styret wid almånna
 hushålningen; at män och fäder blifwa lagbry-
 rare. Jag, för egen del, går nästan alltid hwar-
 dags-klädd, och lefwer, fast med föragt af mina
 systrar, måtteligen. Ingen af dessa kan med
 heder sätta foten utom dören, om hon ej, nästan
 hwar gång, får wisa sig uti ny, och olika drägt;
 lika mycket, om det sker på ut- eller inländsk credit,
 om mannen har stora eller små inkomster: lögeligt
 är, at jämwäl dessa bruka munnen på den dyra
 tiden, och söka Skulden på alla ställen, undanta-
 gande hos sig selfwa. Jag hade mycket at säga
 Er, och är, som många af könet, taltrångd; men
 jag wil, för denna gången, luta. Förblifwer
 Sanning.

Små Kyrko: tidningar.

Den 24 Martii utdeltes til den studerande ung-
 domen, som biwistat offentliga föreläsningar här
 på Gymnasium uti förledet år, en summa af
 5285 Dal. S:mt, af hwilke penningar 1445 Dal.
 utgjorde det Kongliga, men 3840 det Hwitfeldt-
 ska Stipendium.

Rundgöresser.

Om någon skulle wara sinnad, at tilhandla sig
 Krono- Skatte- Hemmanet Gunnared Nolgården,
 et

et helt mantal, beläget i Wättele härads och Un-
gereds socken, samt en och en fjerdedels mil här-
ifrån staden, bebygdt så wäl med nya och wäl in-
rättade manhus, som däremot swarande ladugårds-
hus, samt försedt med en wäl anlagd trågård,
jämte 3 dagswerks-torp, Gunnarstorpet, Säl-
sten och Wählment kallade: och Krono- Skatte-
Hemmanet Gunnared Millangården, et halst
mantal, bebyggt med bondehus, och som brukas af
bönder, hwilke utgöra rantan och dagswerken samt
Skjutsningar, beläget intil förstnämnda Hemman:
kan han om så wäl desse Hemmans öfrige förmåner,
som ock om köpe-wilkoren af Herr Rådman Carl
Gustaf Brusewis blifwa underrättad.

Den 9, i innewarande månad, blifwer genom
auktion försäldt Frälse-Hemmanet Assmunds-
qwarn, beläget i Skaraborgs län, Wartosfa hä-
rad, och Walstad socken, 5 mil från Jönköping,
och 2 från Falköping, förmedladt från helt til
halst. Hemmanet har följande fördelar, näml.
14 Skeppor rågs utsäde, 38 dito wår-säd: jorden
brukas i tredings tråde, 70 til 80 stackar ång,
tilräckelig skog i ågorna, en god beteshage, til-
räckelig at söda 20 kreatur, godt fiske af gåddor,
aborrar 2c. Gården är nyligen upbyggd, i godt
stånd; och åger en bygnad af sal, 2 kamrar,
kök och förstuga: en dito med sal och förstuga:
en dito med dräng- och för-stuga, jämte brygg-
hus: utom gården, en bondestuga med en liten
framkamare: en smedja til qwornen, med des til-
behör: qwarn med 2 par stenar, hwilken går hela
året, och kastar af sig imellan 50 a 60 tunnor
spannmål

spannmål i tull om året: en Fin- och walmars-
stamp dito 50 til 100 Dal. Smt. En trä- och
en fål-gård. Ladugården består af fåhus, stall,
2 lador, loga, fårhus, wagns- och redskaps-hus,
wedbod, och en kölna til orökat malt. Hit hörer
ock et torp, som utgör 2 dagswerken i weckan,
jämwal frog wid landsvägen. Desutom blifwa,
wid samma auction, silfwer, linnekläder och alla-
handa husgeråds-saker försälde. Auctionen hål-
les på Assmundsqwarn, och kan närmare under-
rättelse här om erhållas af Krono-Befalnings-
mannen Herr Eric Wennersten på Sköfde och
Wallstad.

Öst-Indiska Compagniet kundgör härmed, at
den 14 uti närwarande månad komma öfwerblef-
na waror af det, uti förledet är, hemkomna Skep-
pet Stockholms Slotts ladning, uppå Compag-
niets wanliga auctions rum, igenom auction at
försäljas; kunnandes warorna imedlertid uti Com-
pagniets Magasin beses, och trykta listor därpå
efter wanligheten bekommas.

Likaledes den 14 uti innewarande månad kom-
mer på Götheborgska Landshöfdinge-sätet Elfs-
borgs ladugård, at under offentlig auction för-
säljas et parti god och strid spannemål, bestående
af råg, korn, hafre, ärter och bönor.

Åstundar någon blifwa ägare af et par stora
swarta wangs-hästar; så erhålles hos mig under-
rättelse.

Nästkommande Torsdag, som är d. 10 i denne
månad, kommer på stadens Auctions-Kamare at
försäljas et litet parti något skadade rusin, som
förut kunna beses hos Hr. J. A. Lambert och Comp.